

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Quæstio I. De subjecto habituum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

modus explicandi influxum imperantis actus, in actum imperatum convenit omni, soli, & semper imperio.

QVÆSTIO III.

De Libertate Voluntatis.

DE libertate voluntatis nihil hic agendum specialiter occurrit, quod non sit tractatum in aliis materiis; ut in materia de Deo, ubi de prædeterminatione. In materia de Actibus humanis, ubi de eorum proprietate quæ est libertas. Illuc remitto Lectorem: titulus tamen positus est methodi causa.

DISPUTATIO VII.

De Habitibus & Speciebus.

DEfinitivè Habitus ut vult Gabriel in 3. dist. 23. q. 1. est qualitas difficilè mobilis, ex actu vel actibus producta, ad similitudinemque actuum productionem inclinativa. Dividi autem habitus possunt in naturales & supernaturales, & utriq; in habitus intellectus & voluntatis &c. Ea quæ dici deberent de habitu supernaturali, peti debent ex materia de supernaturalitate: hic autem in communi de Habitibus discurretur. Connecitur autem tractatus de Habitibus & Speciebus cum tractatione de intellectu & voluntate, quia sicut voluntas & intellectus sunt principia intima agendi provisa animæ, ita habitus & species, sunt principia agendi ut ita dicam quæ sita.

QUÆSTIO I.

De Subiecto Habituum.

Sicut cognitum prius est volito, sic & de habitibus intellectus prior debet esse tractatio præ tractatione de habitibus voluntatis. Lugo de Incarn. d. 21. sect. 1. Ariaga hic Hurtadus & Ovied. negant dari habitus in intellectu, qui sunt aliquid aliud præter species objectorum intensas perfectiores, vel ut alii loquuntur magis ordinatas & radicas.

DIFFICULTAS I.

An dentur Habitus in intellectu?

DICENDUM est. Præter species intensas ordinatas & radicas, dantur habitus in intellectu, qui sunt qualitas superaddita. Est conclusio utriusq; Suarez, communisq; apud alios.

PROBARI posset ex Recent. Suar. Perseverantibus iisdem speciebus, potest accrescere facilitas. Demus enim quod quis non acquirat

novas species, & nihilominus iteret eandem conclusionem, acquireret facilitatem circa illam, specierumque dispositio in hoc solum consistet, ut minus oblique, sed magis directe, objectum repræsentent.

RESPONDERI posset quod manentibus iisdem in entitate speciebus, sed sola mutatione quoad ordinem, radicationem intensionemq; posita, acquiratur facilitas, negabiturque illam dispositionem & combinationem, non plus facere, quam quod directe repræsentent objectum, sed accrescit illarum intensio, ex qua oritur facilitas.

PROBAT 2. Idem. Intellectus proposito medio dubio & inevidenti, manet dubius & indeterminatus, quam indeterminatorem, non tollet species, semper enim repræsentant objectum eodem modo, & indeterminatio eadem est, positis illis speciebus, & post illas.

RESPONDERI posset. Quod eodem quidem modo quoad substantiam repræsentetur objectum semper per illas species, sed non eodem modo quoad modum proponendi: Cujus alias habetur ratione majoris intensionis, radicationis, coordinationis, &c. *Hinc aliter*

PROBATUR 3. Conclusio. Diversa est difficultas, quam tollere debent species ordinatæ & intensæ, & diversa, quæ se tenet ex parte ipsius potentie intellectivæ. Ergo si nihil obsit, debent dari diversa principia facilitativa, & amotiva illarum difficultatum. Sed hæc facilitas quæ se tenet ex parte potentie intellectivæ, non alia erit nisi habitus: Ergo dabuntur intellectuales habitus. Ant. prob. Diversa est difficultas quam sentit Cytharædus, ut imprimat sibi species cantus, quem in cythara exprimere vult, & diversa est difficultas, quam sentit in ipsis digitis movendis. Ergo etiam difficultas erit diversa, quam sentit intellectus in modo movendi se ad suos actus, à difficultate, quæ est habendi species intensas & ordinatas, eorum, quibus illo modo assentiri deberet, non enim minus

minus necessaria est potentia loco motiva refidens in manu, quam sit necessaria potentia intellectiva. Et sicut tota illis difficultas est, in modo applicandæ illius potentiaæ motivæ digitorum: sic & tota difficultas est, in modo asfentiendi, per potentiam intellectivam. Et certè quando experimur in aliquibus potentiis difficultatem, si illa in remotionem impedimenti alicujus materialis referri non possit, necessario referri debet in habitum superadditum. Hinc concederemus etiam in Cytharisando habitum, tenentem se ex parte potentiaæ, si illam facilitatem, in remotionem impedimentorum referre non possemus. Ergo cum in intellectu facilitas quam sentimus, referri non possit in remotionem impedimentorum materialium, referri debet in qualitatem habitus condistinctam.

RESPONDEBIS 1. Hoc ipso quia ordinantur & radicanur species, facilitatur simul potentia, nec experimur difficultatem, illis jam radicatis.

CONTRA est, quia non probatur in Response, cur illa facilitas in solas species referri debeat: quod enim illis jam radicatis non sentiantur, difficultas, non ex eo est, quod præter illas, nulla detur alia qualitas, sed ex eo, quia simul ex parte potentiaæ, produciatur dicta qualitas, produci que illam debere, probat argumentum; produci autem propter exercitium potentiaæ. Cæterum si quis non exerceret potentiam actu cognoscendi, sed sola v.g. repetitione memoriae circa actum quem fecit, posset sentire difficultatem in modo cognoscendi ut sentiret Cytharædus, si solas species cantionis imprimeret, & non uteretur digitis, ad illam exprimendam, sentiret difficultatem in modo Cytharisandi.

RESPONDEBIS 2. Hoc argumentum potius esse contra nos, si enim ad Cytharisandum non datur habitus. Ergo nec ad actus intellectus dabitur.

CONTRA est. Quia ut dicebatur supra, facilitas illa in actibus, non potest referri in aliud principium, quam in habitum: potest autem facilitas Cytharisandi referri in amotionem impedimentorum, causantem faciliorem nervorum flexuram. Præcipue cum intentum argumenti sit, per hanc instantiam probare, quod alia sit difficultas quæ se tenet ex parte potentiaæ, & alia ex parte objecti. Ex quo per negativum principium infertur dari habitum: quia facilitas quam experimur dum agit potentia, non potest in aliud principium referri.

CONFIRMATUR Conclusio 1. Si habitus omnis intellectualis consistit in coordinatione specierum, falsa esset hæc particularis. Aliquis habitus intellectualis, non consistit in coordina-

tione specierum ut notum est ex Dialecticis, sed vera hæc particularis, quod probatur: Quia habitus scientiaæ, non consistit in coordinatione & radicatione specierum: potest enim habere aliquis species scientiaæ coordinatas, & non habere habitum scientiaæ: potest enim aliquis iisdem speciebus uti frequenter, non nisi opinando, quibus utetur postea ad scientiam. Ergo habitus scientiaæ, non est coordinatio specierum.

CONFIRMATUR 2. Quia species sunt vicariae objecti, si autem objectum se solo concurreret, non faciliteret: Ergo nec species facilitabunt.

CONFIRMATUR 3. Datur promotivum objecti in ordine ad actum, tenens se à parte objecti & hoc est species: Ergo dabitur & promotivum tenens se à parte potentiaæ, & hoc erit habitus; & sicut ex communi sententia, si daretur species impressa Dei, esset illa condistincta à lumine, tenente se à parte potentiaæ, quam elevat, ita debet dari habitus intellectualis, distinctus, à speciebus, tenens se à parte intellectus.

OBJICIT 1. Ariaga. Quamvis alia sit difficultas tenens se ex parte potentiaæ, tamen non repugnat ut una eademque entitas utramque virtutem habeat, nec est necessitas eam multiplicandi. Hinc illa species & habebunt officium concurrendi cum potentia, & supplendi vicem objecti.

RESPONDETUR. Imprimis ex eo, quod aliqua entitas possit duarum vicem supplere, non est necesse extemplo inferre, talem entitatem, defacto dari. Nam à possibili ad factum non tenet. Consequentia licet ergo fortè non implicet qualitas, & facilitans potentiam & vices supplens objecti, non sequitur defacto jam dari ejus naturæ species.

Deinde ostendi potest necessitas multiplicandi hæc Entia: nam imprimis receptum est principium in Philosophia, quod, tot sint distincti habitus & qualitates: quot sunt distinctæ difficultates; distincta autem est difficultas tenens se ex parte potentiaæ, à difficultate tenente se ex parte objecti. Deinde quia potest reperiri expeditio & facilitas in representando & non reperiri facilitas in agendo. Ergo apparet distincta esse facilitativa hæc.

OBJICIT 2. Oviedo. Posita specie sufficienti ad apprehensionem objecti necessario illud apprehendit potentia, absque ulla indifferentia, sicut potentia visiva necessario videt objectum. Ergo in ordine ad apprehensionem non indiget intellectus habitu.

RESPONDETUR. Verum quidem esse, quod ad apprehensiones simplices saltem multas non sit necessarius habitus ut dictum in Logica, est

† (V) 3 tamen

tamen necessarius ad apprehensiones compositionis. Deinde immerito supponitur, quod facilitas consistat in specie sufficienti ad apprehensionem: in hoc enim non potest consistere facilitas, quod simpliciter & necessario est requisitum ad operandum, potestque intervenire & debet, etiam tunc, quando cum difficultate operamur: sed sufficiens species est necessaria ad operandum. Ergo in illa non potest consistere facilitas.

PARITAS allata de oculo non tenet. Quia quamvis oculus nunc clariorem, nunc minus claram visionem eliciat, tamen ut juvetur ad perfectius operandum sufficit requisita ad agendum meliora & commodiora poni; quis est v.g. vel approximatior objecti, vel luminis intensio, vel defectus humoris in oculo spectantis: & istis positis praequisitis oculus semper aequaliter operabitur. Hinc quia positis omnibus ad agendum requisitis semper eodem modo operatur, fit ut non indigeat ullo superaddito habitu.

Jam autem intellectus positus iisdem & omnibus ad operandum necessario praequisitis, quia interdum expeditius operatur, si v.g. frequenter vel intendatur actus, fit ut illum expeditiorem operandi modum in aliquod aliud principium referre debeamus, & non in ipsa praequisita ad agendum. Hoc autem principium est qualitas ex actibus acquisita, vulgo habitus.

INSTAT I. Oviedo. Objectum vel apprehenditur evidenter ut verum vel tantum probabiliter. Si evidenter ut verum, non potest non assentiri illi intellectus, si probabilis tota indifferencia intellectus ad assentiendum vel non assentiendum tollitur à voluntate. Ergo intellectus non indiget habitu ut se determinet.

RESPONDETUR. Transfert totum. Quia hic non quaeritur, undenam determinatio oritur, sed unde facilitas.

Deinde quamvis objecto proposito evidenter ut vero non possit non assentiri intellectus, potest tamen expeditius & minus expedite assentiri. Cur ergo ad hoc non dabitur habitus? Cum intellectus non sit determinatus ad modum expedite vel difficulter assentiendi: Universaliter etiam ex determinatione voluntatis non potest sequi facilitas assentiendi, quia in haeretico recenter converso datur voluntas imperans actum Fidei, & tamen sentitur difficultas in assentiendo.

INSTAT idem 2. Proposito objecto ut proposito objecto ut probabili sine imperio voluntatis non assentitur intellectus; posito autem imperio illo voluntatis non potest non assentiri.

RESPONDETUR. Etiam posito imperio voluntatis praedicto posse non assentiri intellectum, cum intellectui despotice non imperet voluntas. Sed posito etiam quod posito illo imperio non possit non assentiri voluntas. Quia potest expedite vel difficulter assentiri, datur locus principio facilitativo seu habitui.

OBJICIUNTUR 3. Paritates aliqua.

Prima PARITAS est. Gustus per consuetudinem incipiunt sapere aliqua quae non sapiebant. Nutritius item per assuefactionem consumit aliqua quae antea consumere non poterat, & tamen in istis potentiis non dantur habitus. Ergo nec dabuntur in intellectu.

RESPONDETUR. Facilitatem quae acquiritur in agendo tum primum referri debere in aliquod principium superadditum, si subiectum sit capax diversi modi agendi etiam positus omnibus necessario praequisitis sublatiisque e.g. materialibus impedimentis. Quia autem positus iisdem necessario praequisitis, semper eodem modo agit v.g. nutritiva, non eodem autem modo intellectus, fit ut non indigeat nutritiva, principio facilitativo superaddito, indigeat autem intellectus.

Et certe facilitas in digestionem refertur in qualitates ad similem digestionem disponentes, in intensionem caloris naturalis, qui est principium praecipuum, referri item potest in remanentia accidentia, ex illo cibo, quem antea nauseabat ventriculus, ratione quorum remanentium & praedominantium accidentium potest oriri appetitus ad cibum, antea cum nausea acceptum. Referri potest in amotionem humorum, qui antea contrariabantur tali gustabili. Quia verò facilitas tenens se ex parte potentiae intellectivae in nullum aliud principium referri potest, nisi in qualitatem habitus, hinc inferimus per negativum principium, dari debere in intellectu habitus.

Secunda PARITAS. Angeli praeter species nullos habent habitus. Ergo & in nobis non debent dari.

RESPONDETUR. Quia probabiliter putamus quod actus evidentes eodem modo semper operari Angelos pertinereque hoc videtur ad excellentiam naturae illorum hinc fit, ut non habeamus fundamentum quod in ordine ad tales actus in Angelis detur habitus. Jam autem cum experiamur post frequentatos actus intellectus expeditius nos operari, & cum illam facilitatem in aliud principium referre non possumus, hinc fit, ut asseramus in nobis dari habitus intellectus. Caterum Suarez uterque, etiam in Angelis, ex eodem principio, ponunt habitus acquisitos, in ordine ad actus inevidentes.

DIFFI.

DIFFICULTAS II.

*An dentur Habitus in Volun-
tate.*

DICENDUM est. *Dari habitus in Voluntate.*
Ita Suarez uterque Ariaga & Hurtadus,
quamvis negent habitus in intellectu. Est au-
tem conclusio contra Lugo & Oviedo.

PROBAT 1. Ariaga & recentior Suarez. Ha-
bituatus in aliquo peccato, potest in dies agno-
scere suam malam consuetudinem, esse offen-
sam Dei, & tamen magis facilitari in mala con-
suetudine. Ergo hæc facilitas, non proveniet à
cognitione, sed ab alio principio.

RESPONDERI potest. Quamvis talis in dies
percipiat majoritatem offensæ Dei: quia tamen
non movetur illa cognitione, fit, ut in illam co-
gnitionem, facilitas referri non possit: cumq;
moveatur Opposita cognitione delectabilis ob-
jecti, in hanc propositionem objecti delectabi-
lis, referri potest dicta facilitas. Unde etiam
quando infert Ariaga: si facilitas in volunta-
te referri debet in intensiorem cognitionem,
se qui datos fuisse habitus peccaminosos in-
tensissimos in Christo. Id etiam non con-
vincet. Tunc enim cognitio respectu volun-
tatis est habitus, quando actualiter movet, nun-
quam autem Christus motus est illa notitia ad
peccandum. Posset etiam ex Oviedo addi,
cognitionem esse facilitativam voluntatis in o-
perando, nonnisi in circumstantia nega-
tionis appositi moventis voluntatem actu. Re-
liqua etiam quæ adfert Ariaga bene solvit.
Oviedo quem consule. *Hinc aliter*

PROBATUR 2. Dantur in intellectu habi-
tus, nec referri possunt, in solas species coordi-
natas, tenentes se à parte objecti. Ergo & in vo-
luntate dabuntur, nec referri poterunt, in so-
lam propositionem objecti, itidem tenentem
se, à parte objecti.

PROBATUR 3. Argumento negativo. Faci-
litas illa quam experimur in voluntate, subse-
quitur difficultatem operandi, non potest in
aliud principium referri, quam in habitum.

RESPONDET Oviedo. Quod hæc facilitas
reduci possit, in ipsosmet actus intellectus, &
illius species. Quod sic explicat. Voluntas
constituitur potens amare objectum, per cog-
nitionem qua illi representatur ut bonum, & per
negationem impedimenti ad talem actum, vo-
luntas enim non potest agere, si sit impedita;
hæc cognitio, est attractiva voluntatis, ad amo-
rem talis objecti, & eo magis attrahit, quò ob-
jectum apparet magis bonum. Et hæc attractio
vel est ex parte objecti, dum major ejus bonitas

proponitur, vel ex parte actus, cum vivacius
idem proponitur, magisque tunc trahitur ad a-
morem, quando magis trahitur per cognitio-
nem bonitatis objecti; quia tota ratio propter
quam voluntas liberè fertur & inclinatur ad
objectum, est, quia trahitur à bonitate. Er-
go quo major apparebit bonitas, facilius tra-
hetur. Tota ergo facilitas referri debet in
ipsam cognitionem vivaciorem, vel majus bo-
num propositum.

Rursus actus quo voluntas fertur in obje-
ctum v. g. delectabile, relinquit speciem sui &
objecti delectabilis; quo fit, ut postea intelle-
ctus, vis specierum quas antea habebat, & spe-
cierum quas modo ex actu relictas habet, quæ
sunt quasi experimentales species, vivacius
postea ipsum objectum apprehendat. Addit
inferius duplicem facilitatem cogitari posse:
unam formalem & transeuntem, aliam radica-
lem: Facilitas formalis consistit in cognitione
ex illis speciebus antecedentibus elicita. Ra-
dicalis autem, qualem, & difficile mobilem,
ad habitum requirit Philosophus, in illis spe-
ciebus experimentalibus, stabit. Ex quo ul-
terius infert: posse aliquem habere facilitatem
propter vivacitatem cognitionis sine ullo
habitu.

Infert rursus posse haberi facilitatem radica-
lem & formalem, ad duo objecta, licet non in
summo gradu; quia potest oppositorum bono-
rum experimentalem quis speciem habere, &
actus ex illis speciebus orti, possunt ad distincta
bona inclinare.

Infert rursus eandem cognitionem sub di-
verso respectu esse necessariam ad simpliciter
posse, & ad facile posse; est simpliciter requisi-
ta, in quantum includit minimum intensi-
onis, requisitum ad hoc, ut voluntas possit move-
ri, est autem requisita ad facile posse, ratio-
ne aliorum graduum intensi-
onis, qui super-
sunt. Quia tamen illi gradus intensi-
onis sunt
ejusdem rationis, omnes tribuunt: facile
posse.

CONTRA est 1. Quia hæc responsio osten-
dit totam facilitatem quæ se debet habere à par-
te objecti, non tamen explicat facilitatem ex
parte potentia se tenentem, & tamen, etiam à
parte sua, potentia, non se merè passivè habet,
ad illam facilitatem, per quid ergo ad illam in-
ducitur? Rursus, quid repugnaret manenti-
bus iisdem experimentalibus speciebus objecti
delectabilis, magis & magis facilitari volunta-
tem, in depromendo amore, illius objecti: Et-
go apparet facilitatem illam, in meras species,
non posse referri. Pone dari species experi-
mentales à parte objecti se tenentes, & nun-
quam secutam fuisse appetentiam & consen-
sum,

sum, post illam experientiam; quomodo hinc erit facilitas, sine omni omnino actu, & nusquam se movente voluntate. Ergo apparet non rectè referri illam facilitatem in species. Rursus tota ratio libertatis non sistit in sola attractione, sed etiam in determinatione voluntatis. Ergo ut facilius se determinet, pro ista parte, debet dari principium facilitativum, & hoc erit habitus.

CONTRA 2. Ex duobus æqualibus bonis, potest voluntas etiam præcedente vivaciori propositione objecti melioris, eligere minus bonum, vel minus vivaciter propositum. Cur ergo ad talia bona volenda, non poterit dari facilitas, quæ cum non possit referri in propositionem objecti, debet referri in habitum. *Neque valet si dicas*, quod frequenti usu electionis minoris boni, species relictæ, ex usu minoris boni, facilitent voluntatem ad eligendum minus bonum; non inquam valet, si dicas id: Quia vel species relictæ ex minori bono proponunt illud ut majus, vel ut æquale bonum, & sic jam non stas in proposito: quia fieri potest, ut voluntati semper illud proponatur bonum, tanquam minus, & tamen frequentatis actibus, reddatur facilis aliquis, ad illud potius bonum volendum, quæ facilitas non potest referri in species, minus bonum, tanquam majus proponentes. Quod si dicas illud minus bonum vivacius proponendum. Contra erit, quia fieri potest ut proponatur majori vivacitate majus bonum, quam minus, & tamen ex frequenti usu, facilitetur voluntas ad minus illud, expeditè arripendum. Quod totum supponit hanc doctrinam. Quod voluntas possit pro sua voluntate, libertate eligere minus, & stante eadem apprehensione, frequentare suos actus, & ex frequentatione, acquirere facilitatem.

CONTRA 3. Quia de ratione habitus est, ut inclinet ad similes actus, à quibus est productus; sed species intellectus, producuntur ex actibus, vel ex notitiis actuum voluntatis: Ergo inclinabunt tantum ad actus intellectus, & ad notitias actuum voluntatis. Hic autem non queritur de inclinatione actuum intellectus, sed de inclinatione voluntatis, ejusque facilitativo.

OBJICIT 1. Oviedo. Voluntas ex repetitione actuum aliquando acquirit majorem difficultatem quam antea habebat in exercitio illorum. Ergo sicut quando acquirit facilitatem, dicitur reliquisse actus præteritos qualitatem quandam seu habitum, quo voluntas facilius exequitur actus suos: ita quando acquirit difficultatem, dicitur præcedentes actus reliquisse qualitatem aliam, quâ voluntas, difficilius alios similes exercet. Voluntas enim secundum se, non habet talem difficultatem.

RESPONDETUR. Non ex hoc principio simpliciter arguere nos, dari habitus, quia datur facilitas, alias etiam in membris, habitus, admittendi essent; sed quia hæc facilitas, non potest in aliud principium referri, quam in qualitatem acquisitam: quia verò illa difficultas, potest in aliud principium referri v. g. in conditionem objecti, & ipsi potentie inductas dispositiones, quæ augent potius difficultatem quam minuunt, ideo id non potest referri in qualitatem aliquam. Non raro etiam illa difficultas oritur nonnisi ex consequenti, & ita si aliquis habeat facilitatem odiendi Dei, inducto habitu amoris acquisito, reddetur difficilius odium, non propter qualitatem aliquam in se difficultativam, sed propter facilitatem inclinantem ad amorem, & ex consequenti reddentem difficile odium. Quod si aliquis poneret facilitatem & expeditum modum, difficile reddendi objectum, referri debere in qualitatem Habituum, de novo acquisitu talis minus convinceretur, hoc argumento.

OBJICIT 2. Idem. In appetitu brutorum non datur habitus, & tamen bruta, facilius appetunt objectum jucundum, quod pluries sentire. Ergo idem de voluntate dici potest.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia appetitus brutorum, est potentia necessaria, & intus eodem semper modo, positus omnibus prærequisitis, agit; hinc non indiget principio, per quod facilitetur, ut expeditiori modo agat. Voluntas autem iisdem positus prærequisitis, posset non eodem modo agere, & ut eo modo agat, potest acquirere ex frequentatione facilitatem, sit ut illi habitus tribui debeat, cum in aliud principium, illa facilitas, rejici non possit.

INSTAT Idem. Voluntas eodem habitu instructa, potest habere facilitatem ad actus virtutis, in hac materia potius, quam in illa; quia hæc felicitas proveniat ab habitu, & ita fieri potest ut aliquis instructus habitu penitentiae, facilius illam exerceat jejuniis quam flagellis. Ergo facilitas illa non necessario oritur ex habitu.

RESPONDETUR. Non semel concessum est, quod facilitas aliunde etiam provenire possit, quam ex habitu, ut ad jejunium facilitas provenire potest, ex temperie parum digerente, ex humoribus qui absuntur loco ciborum; sed tum temporis nonnisi facilitas refertur in habitum, quando in aliud principium, referri non potest.

OBJICITUR 3. Voluntas non potest ferri in incognitum, sed si darentur habitus, voluntas ferretur in incognitum, secundum illum scilicet excessum inclinationis, procedentis ab habitu.

RESPON-

RESPONDETUR. Excessus ille inclinationis, procedens ab habitu, non inclinatur independenter à cognitione, sed nonnisi posita illa, de quo infra.

DIFFICULTAS III.

Dantur ne in appetitu sensitivo & Phantasia Habitus.

NEGAT Suarez & Ariaga, affirmat recentior Suarez & Fonseca.

DICENDUM est, *Probabilius esse, non dari in istis potentiis, ullos habitus.*

RATIO. Quia ex una parte si in iisdem prærequisitis ponantur illæ potentia, eodem modo semper operabuntur. Ergo non est in illis reperire difficultatem, quæ se teneat ex parte potentia, ad quam superandam, dari debent habitus. Ex altera parte, bene id referri potest in species, in remotionem impedimentorum, & cætera similia.

DICES 1. cum recentiore Suarez tam appetitus quàm phantasia, operantur propter rationes motivas prius cognititas.

RESPONDETUR. Ad hoc ut dicatur aliquid esse capax habituum, supponi quidem debet, quod moveatur rationibus prius cognititis, sed hoc solum non sufficit; est enim necesse videre, an iis prærequisitis posititis, expeditius agere possit: & quidem expeditione non in aliud quam in habitum referibili. Quia autem phantasia & appetitus sensitivus, posititis omnibus prærequisitis, eodem semper modo agunt, fit, ut non indigeant habitu.

DICES 2. cum eodem. Experientia constat plurima animantia, ex frequentatione actuum acquirere facilitatem, in saltando, garriendo & cætera similia, quæ omnia referri non possunt, nisi in habitus phantasia.

RESPONDETUR. Possit id referri in semotionem impedimentorum, in compagum, ipso usu, flexurum, & similia. Præcipue in circumstantia specierum acquisitarum.

DICES 3. cum eodem. Licet appetitus sensitivus sit materialis & phantasia non nisi materialiter cognoscat, hoc non tollit, quo minus proponatur aliquid magis vel minus bonum, & quod inde sequitur, stat cum hoc, quod per illas cognitiones non determinetur appetitus, quantum determinabilis est.

RESPONDETUR. Proponi magis vel minus bonum, tantum arguit facilitatem oriundam ex propositione, consequenter ex speciebus, qualis facilitas concedi illis potest, sed non facilitas ex habitu.

DICES 4. Illæ potentia sunt capaces habitus, quæ nunc perfectos, nunc perfectiores actus, habere possunt; hoc autem competit etiam potentiis sensitivis, imò & vegetativis.

RESPONDETUR. Majorem esse ulterius mo-

dificandam ut dictum supra, illas scilicet potentias esse capaces habituum, quæ nunc perfectos nunc perfectiores actus habere possunt, si perfectio illorum, non in species, non in amotionem impedimentorum, rejici possit, perfectior autem operatio sensitiva, fit, ratione v. g. impedimentorum, quæ sunt ablata &c. vel si impedimentis potentia careat, fieri potest, ut inde oriatur difficultas operandi, eò quod careat speciebus requisitis iisque bene radicatis, cum catero qui ipsa potentia, sit determinata, ad eundem modum agendi. De quo innui supra.

DICES 5. Potentia indeterminata ad suos actus, est capax habitus, multæ autem potentia sensitivæ, non sunt determinatæ ad suos actus, qualis est etiam potentia loco motiva, quæ ad hunc vel illum modum, determinari potest à voluntate, despoticè imperante.

RESPONDETUR. Potentias sensitivas esse determinatas ad unum modum agendi, posititis omnibus prærequisitis, quod autem motiva possit imperare voluntas, nunc hunc, nunc illum motum, non argui indifferentiam potentia motiva ad talem motum posititis omnibus prærequisitis; sed solum esse illam potentiam subditam voluntati, & inter prærequisita agendi, habere, voluntatis imperium.

Inter præcipua argumenta quibus probatur non dari habitus, hoc etiam est, quod non sit explicabilis modus, quo deberet concurrere habitus. *De quo, fit*

QUÆSTIO II.

De concursu Habituum ad actus.

HABITUS concurrere ad actus, nonnisi tanquam dispositionem, & conditionem quandam, docet Hurtadus, concurrere effectivè docet Suarez. Concurrere nonnisi per modum causæ formalis tanquam probabilius docet Pontius Disp. 65. num. 26. concurrere & formaliter & efficienter Ariaga.

DIFFICULTAS I.

Explicatur quo modo Habitus possit concurrere formaliter ad actus.

EXPLICATI. Ariaga formalem istum concursum habituum, per inclinationem, ipsam autem inclinationem, per proportionem ad impulsu. Quia sicut impulsus qualitas, est natura sua, manum inclinans v. g. ad motum, & licet actu illa motum non producat, casu v. g. quo resistatur illi impulsui, actu tamen inclinat, sentimusque illam inclinationem, & illi resistendo laboramus. Ita habitus est impulsus natura sua inclinans v. g. ad producendum amorem, & dum est ille habitus in voluntate, posita, præ-